

EPERJESI LAPOK

Sárosmegye s városainak társadalmi s gazdasági érdekeit képviselő hetilap.

Szerkesztői iroda: fútca, 203. szám.

Ide intézendő minden a lap szellemi részét illető közlemény.

Kiadó-hivatal:

Eperjesi Bank-Egylet könyvnyomdájában Eperjesen.

Ide intézendő minden előfizetés, hirdetés és a kiadás körüli panaszok.

Megjelen: minden szombaton.

Előfizetési ár:

vidékre postán vagy helyben házhoz küldve:

Egy évre	4 frt.
Félévre	2 „
Negyedévre	1 „

HIRDETÉSI DÍJ:

háromhasabos petit sor egyszeri hirdetése 5 kr., többszörös hirdetés jutányosabb.

— Bélyegdíj: minden hirdetésért külön 30 kr. —
Nyitlér minden sor 10 kr.

Kéziratok és levelek vissza nem adatnak. — Bérmentetlen levelek csak ismerős kezektől fogadtatnak el.

Előfizetési felhívás az EPERJESI LAPOK

című

társadalmi s gazdasági hetilapra.

Előfizetési feltételek.

Egész évre	4 frt
Félévre	2 „
Negyedévre	1 „

Az előfizetési pénzek az **Eperjesi Bank-egylet könyvnyomdájába** intézendők.

Vidéki előfizetések legcélszerűbben postautalvánnyal eszközölhetők.

Eperjes, júliushó 5-én.

Előttünk fekszenek a helybeli kir. kath. főgymnasium s az ev. ker. collegiumnak az épen lefolyt 187⁷/₈-ik isk. tanévről szóló, kitünő gonddal szerkesztett értesítői, melyek e két tanintézet mult évi működésének az iskolai élet minden ágára kiterjedő, hű tükröt adják.

Elő van azokban adva minden, a mi egy tanügy terén folyton észlelhető haladást figyelemmel kísérő szakavatott tanférfiura, mint pedig a nagy közönségre nézve érdeklél birtat s azonfelül kiváló érdeket kölcsönöz e két műnek — mert bizony az ily kimerítő értesítő érdemes ez elnevezésre — az azokban befoglalt két jeles értekezés.

A collegium értesítőjét Vandrák András, évek hosszú során át a tanügy s bölcsészeti irodalmunk körül bokros érdemeket szerzett veterán tudósunk ily című értekezlete teszi kiválóan becsessé: „Az erkölcsi világ lényege és fontossága kivált a társadalomban.“

Mint a cím is mutatja, a tárgy igen időszerű s a mai társadalom embere sok megismerésre méltó igazságot talál benne.

A kir. kath. főgymnasium értesítőjében Walkovszky Mihály tanár szakavatottan értekezik „a lélektan jelentőségéről a nevelés-oktatás terén.“

Szellemi haladásunk és művelődésünknek egyik főtényezőjét a középiskolák képezvén, a sajtónak egyik feladata azok működését évről-évre figyelemmel kísérni és nyilván-tartani.

Áttérünk tehát a két értesítőben foglalt érdekesebb adatokra.

A collegium ez évi történetéből a következő főbb mozzanatokat emeljük ki.

„A már a mult évben az egyh. kerület s a collegium által a theologiába megválasztott új rendes tanár, Hörk József körünkbe lépett: ellenben már a nyári szünet kezdetén búcsút vett tőlünk s Pozsonyba költözött, a theológiának egy másik derék tanára, Schneller István, ki nálunk 187⁴/₅ óta közmegelegedésre sikeresen működött. Helyébe az egyh. kerület Bancsó Antal hitjelöltet választá, de kérésére megengedé, hogy az 187⁷/₈-éven át tanulmányait a Hallei egyetemen folytathassa.

A jelen iskolai év ünnepélyes megnyitása szept. 3-án történt, a rendes tanítás kezdete pedig mindjárt sept. 4-én.

A félévi vizsgák a szokott módon és időben tartattak meg január és június utolsó 9—10 napja folytán.

Sajnos esemény gyanánt kell megjegyez-

nünk, hogy Doleschal Sámuel, képezdei buzgó tanár, folyó év elején beadta lemondását: egy másik tanár pedig a seminarioiumnál, Leszich Ede, előbb szegedi lelkész, tanársága 3-ik, élete 44-ik évében, tüdőlobban márc. 29-én váratlanul meghalt és 31-én a collegiumnak, valamint a helybeli kir. kath. gymnasium tanári karának s számos más ismerőseinek nagy részvéte mellett temettetett el, gyászoló özvegyet s 2 kiskoru fiut hagyván hátra.

Említésre méltó a collegium kebelében 1828 óta létező „Önképző kör“-nek, eredetileg „magyar társaság“-nak félszázados örömmünnepe, mely nagyszámu válogatott közönség és az összes collegiumi ifjuság részvéte mellett, f. é. május 25-én tartatott meg a könyvtárak nagy termében, s melynek sikerült örvendetes lefolyásáról, mint reménylünk, külön füzet hozand részletes tudósítást.

Legnagyobb tevékenységet fejtettek ki az év folytán a collegium pártfogói és barátai a megszünt jogi akademia mielőbbi helyreállítása ügyében. Miután t. i. a város s annak lelkes polgárai is meleg rokonszenvet nyilváníttak volna ez ügy iránt, sűrűn tartott tanácskozmányokban meg lón beszélve a követendő terv és eljárás, s ennek következtében életbe léptetve kettős bizottság, az egyik a collegium kebeléből nagys. Jelenik-Almási István collegiumi felügyelő elnöklete alatt 30 taggal, a másik bizottság pedig Eperjes városa részéről, tek. Kardos Tivadar elnöklete alatt 16 taggal.

E két bizottság tagjainak ernyedetlen buzgósága már eddig is csodálatra méltó örvendetes sikert mutathat fel.

A jogi akademia használatára gyűjtött egész összeg eddig 63.053 frt 96 kr. Az izraelita műkedvelők szim előadásából 209 frt 53 kr.

A collegiumi állandó bizottság ezek alapján s az egyh. kerületi és egyetemes gyűlési segélyzés reményében, egyik tavaszi ülésében egyhangulag elhatározá, hogy a legközelebbi pártfogósági gyűlésnek egy javaslatot fog benyújtani, mely szerint a jogi akademia első évi folyamának megnyitását már a jövő isk. évben lehetne eszközölni.“

Hozzáteszszük még, hogy a collegium tanintézete, u. m. gymnasium, seminarioium és hittani intézet növendékeinek száma tett összesen 238-at.

A kir. kath. főgymnasium történetét illetőleg az igazgatói jelentésből a következőket emeljük ki.

„Szeptember 2-ika vasárnapra esvén a rendes tanítást szept. 3-án kezdtük meg.

Mint hogy a bejegyzéseknél az I. osztály állandó túlnépessége mellett ezuttal a II. osztályba is 75 tanuló lón felvéve, a fegyelem sikeres kezelésének és az oktatás jó eredményének biztosítása végett kötelességemnek tartottam a nmélt. vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministeriumhoz az iránt folyamodni, hogy az I. osztály mellett már két éve fenálló párhuzamos osztályon kívül még a II. osztály mellé is egy párhuzamos osztály megnyitását és ennek kapcsán egy nyelvészeti és egy természettudományi szaktanár meghívását engedélyezni méltóztassék.

Ezen kettős kérelmemet a központi leg-

főbb tanhatóság 1877. évi szeptember 13-én 23207. sz. a. kelt kegyes intézvényével teljesíteni kegyeskedett.

A nyelvészeti szakra a már két éve itt működött Kotunovics Győző, a természettudományira Lévay István Lajos tanárjelöltek póttanárokul meghivatván az I. és II. osztályokat okt. 22-én ketté választottuk.

A két párhuzamos osztály megnyitása folytán szükségessé vált tanerő szaporításán kívül a tanári személyzetben ezuttal még azon változás történt, hogy a majdnem tíz évig itt működött és a mult tanév végével intézetünköt megvált Kovalik József rendes tanár helyére Ágoston Károly vizsgált tanárjelölt, szatmáregyházmegyei áldozár lón ki-nevezve.

A tanárkar több tagja ezen tanévben is fejtett ki oly irodalmi tevékenységet, mely a középiskolai oktatás sikerének előmozdítását célozza.

Növendékségünk száma ezen tanévben is jelentékenyen növekedett. Az előző tanév elején 348 tanuló lón bejegyezve, az év végén vizsgálatot tett 320; a jelen tanév elején bejegyezett 369, ezekhez év közben jött még 1, az év végén bizonyítványt nyert 336 nyilvános és 2 magán tanuló; tehát ezen évben 22-vel több tanuló jegyztetett be és 18-cal több nyert bizonyítványt.

Az intézetünköt uralkodó hitélet élénksége a szokásos vallási cselekmények gyakorlatában nyilvánult. Ezenkívül jelen volt az ifjuság tanáraival a febr. 7-én elhunyt IX. Pius ő szentségeért febr. 16-án, és a márc. 8-án elhunyt Ferenc Károly ő fenségeért ápril 2-án tartott gyászistentiszteleten, továbbá részt vett a jelenleg uralkodó pápa, XIII. Leo ő szentsége, szerencsés megválasztása alkalmából a f. é. február 20-án tartott hálaadó istentiszteletben.

A rendes tantárgyakon kívül előadattak még mint melléktárgyak az arra önkényen vállalkozott tanulóknak a műének, a ruthén, és francia nyelv, továbbá magyar levelező gyorsírás. Műéneket tanula 117, ruthén nyelvet 76, francia nyelvet 23 és magyar levelező gyorsírást 24 növendék.

A 336 bizonyítványt nyert nyilvános tanuló közül jó erkölcsi jelzékét nyert 246 tanuló, szabályszerű jelzékét 89, kev. szabályszerűt 1, rosztat egy sem.

Intézetünk kedvező tanulmányi állását legjobban mutatja a f. évi május 16-án továbbá június 5. és 6-án végrehajtott érettségi vizsgálatok eredménye. Ezen vizsgálatra intézetünk 16 VIII. osztályt végzett növendéke jelentkezett. A jelentkezett és megvizsgált tanulók közül 5, azaz a jelöltek egy harmada, kitünőleg, 10 egyszerűen érettnak nyilvánított, egy jelölt pedig vizsgálatának fél év mulva leendő ismétlésére utasított.

Az ifjusági „Önképző-kör“ Lévay István magyar irodalmi tanár buzgó vezetése alatt ezen tanévben is dicséretes kitartással folytatta munkálkodását. Ezen ifjusági egyesület működése- és ennek eredményéről hű képet nyujt a részletes jelentés.

Tanintézetünk a hazafias érület ápolása és a legmagasb trón iránti hódolatának kifejezése végett ezen év folytán is négy iskolai ünnepet ült; nevezetesen: Ő felsége dicsően uralkodó apost. királyunk legmagasb nevün-

nepe és megkoronázása évfordulóján, továbbá a tanév megnyitása- és bezárásakor. Mindezen alkalmakkal az isten-tisztelet az összes ifjúsághoz intézett alkalmi ünnepi beszéd követte. Az ünnepély magasztosságát az ifjúság négyes énekkara emelte.

A f. é. május 18-ig teljesen befejezve az előirányzott tananyagot a május 20-tól június 15-ig terjedt időt az általános ismétlésekre fordítottuk; a nyilvános vizsgálatokat pedig június 18—27-ig tartottuk meg.

Az eperjesi gör. szert. kath. egyházmegye „Keresztelő sz. Jánosról“ nevezett társulatának tápintézetében ezen tanévben 62 növendékünk nyert részint ingyen, részint olcsón élelmi ellátást; a segélyzettek közül 22 az intézet épületében szállást is kapott.

„Az eperjesi kir. kath. főgymnasiumi róm. kath. vallású szegény növendékeit segélyező egyesület“ tápintézese pedig a lefolyt tanévben 36 növendékünknek nyújtott ingyen, vagy csekély járulék fizetése mellett élelmi ellátást; azonkívül még 16 növendéket tankönyvekkel látott el. Ezen egyesület ötödik évi működése és ennek eredményéről VII. alatt részletes jelentés következik.

Az imént említett két jótékony egyesület tápintézeteiben tehát ezen tanévben intézetünk 98 növendéke nyert ingyen vagy olcsón élelmi ellátást.

Eperjesi Széchenyi-kör.

A Széchenyi-kör minap hirdetett rendkívüli közgyűlése f. hó 30-án vasárnap, délutáni 3 órakor ment végbe a kör számos tagjának (46) jelenlétében.

Megnyitással Nuber Sándor helyettes elnök tett igen kimerítő s érdekes jelentést a körnek megalakulása óta lefolyt két hó alatt előfordultakról; a tagok száma, a vagyoni állapot, a hihetetlen gyorsasággal alakult könyvtár, az igazgatóválasztmány intézkedései, a megtartott jótékonycélú színelőadás stb. felől. Azután a védnöki tisztség betöltése kerülendő napirendre, az igazgatóválasztmány javaslatát egész terjedelmében elfogadva közakarattal következő határozat hozatott:

A Széchenyi-kör közgyűlése, támaszkodva az alapszabályok 31. §-ára, mely szerint védnökül egy, a hazai közművelődés előmozdítása körül érdemesült, a tudományt és művészeteket lelkesen pártoló, köztiszteletben álló férfi választandó, — azon férfit emeli e tisztségre, ki, mint városunk érdemes polgára köztiszteletben áll, s legközelebbi szemlélője és méltatója közönségünk művelődési törekvéseinek, ki évek során át minden nemes, közhasznú célra készséggel áldozott, viszonyaink s óhajitásaink iránt élénk érdeklődéssel bír, a közműve-

lődést, a művészeteket s tudományt nemeskeblű szerénységgel, majdnem titkolva istápolja s ki azért bizonyonnyal egyesületünknek is legüzbuzgóbb s legméltóbb védője lesz.

Az „Eperjesi Széchenyi-kör“ védnökeül *Szentandrassy Lajos* választatik meg.

E határozat a megválasztott jegyzőkönyvi kivonat utján közlendő lesz, mely kivonat átnyújtásával az ez alkalommal megválasztandó elnök, a kör főjegyzője s Szabó Ede szakválasztmányi elnök biznata meg.

Ezen egyhangú választás által betöltve lévén a kör védnökeinek tisztsége, a leköszönt Kolosy Miklós helyébe szintén közakarattal Berzeviczy Tivadar, a kör alakulása előtt működő ideiglenes bizottság vezetője választatott meg elnökül s fogadta el lelkes eljenzés közt az elnöki széket.

Határozatilag kimondatott, miszerint a kör közgyűlése Kolosy Miklós leköszönését a legmélyebb sajnálattal fogadja s neki a kezdet nehézségeinek leküzdésében szerzett érdemeiért hálás elismerést szavaz; egyszersmind, hogy a kapos a kör és lelőpő elnöke között teljesen meg ne szakadjon Kolosy Miklós az elnöki székbe emelt Berzeviczy Tivadar helyére az igazgatóválasztmány tagjává, — a kör hálójának jeléül pedig tiszteleti taggá választatott meg.

Ezután még tiszteleti tagokká választattak: Arany János, Chyzer Kornél, Greguss Ágost, Grünwald Béla, Horváth Mihály, Ipolyi Arnold, Jókay Mór, Jókay-Laborfalvy Róza, Pulszky Ferencz, Szerdahelyi-Priele Cornelia, Vandrák András; továbbá a pozsonyi Toldi-kör, a sopronyi és szabadkaai irodalmi s művészeti kör mint testületek és Dr. Tóth Miklós s Berzeviczy Tivadar alapító tagok.

Az igazgatóválasztmány által javaslatba hozott költségelirányzat (mely főbb vonásaiban olvasóink előtt már ismeretes) elfogadott; könyvtárnokul Dr. Horovitz Simon, az idegen nyelvi és irodalmi sz. v. tagjává pedig a leköszönt Lepkovszky Gábor helyébe Sass Bertalan választatott meg.

Ezen közgyűléssel egyszersmind a kör helyisége is megnyitott s a használatnak átadott.

Ezek kapcsán végül még örömmel jelenthetjük, miszerint Szentandrassy Lajos a védnöki tisztséget elfogadta.

Eperjesi kir. város főorvosának közegészségügyi jelentése 1878-ki második évnegyedéről.

Ezen évnegyed közegészségi állapota hasonlítva az év első negyedéhez, némileg kedvezőbb volt, mennyiben a megbetegülések egyáltalában csökkentek, a városi kórházban kezelt és hatósági segélyben részesült szegény betegek száma is apadt és a halálozás nem emelkedett. — Járvány nem uralkodott, azonban június hónapban a hőkhurut (u. n. számarhurut) szokottnál sokkal nagyobb mérvben jelentkezett, míg a heveny fertőző kóralakok, mint a roncóló toroklob, torokgyík, vörheny csökkentek.

A városi polgára kórházban ezen évnegyed alatt 26 férfi, 33 nő, összesen 59 fekvőbeteg ápolatott; azonkívül ugyanott 36 férfi, 52 nő és 68 gyermek, összesen 156 egyén — mint járóbeteg — részesült orvosi tanácsban.

Orvosrendőri vizsgálat tárgyát képezték az egészségtelen lakások, a leányiskolák és a vendéglők, korcsmák és czukrászok főzőedényei. — Orvosrendőri boncolat négy ízben hajtatott végre nevezetesen 3 öngyilkos (2 akasztás, 1 agyonlövés) és egy halva talált egyén hulláján.

Kelt Eperjesen, 1878. július 3-án.

Dr. Kovács Antal,
városi tiszti főorvos s kórház igazgató.

Különfélék.

A helybeli evang. collegiumban f. é. június 29-én, azaz mult szombaton ment végbe a tanuló ifjúság ünnepélyes elbocsátása. Az ünnepély karénnel s reá következő imával kezdődött. Azután az igazgató olvasta fel jelentését az elmúlt iskolai évről. Ennek végeztével felolvastattak osztályonként az általános jeles előmeneteli tanulók, továbbá a javító vizsgálatra vagy az osztály ismétlésére utasítottak, valamint az ösztöndíjasok és azok, kik valamely más nemű kinttintetésben vagy jótéteményben részesültek. Érdekesnek tartjuk részletesen is megemlíteni, hogy ösztöndíjában 1482 frt 71 kr., tandíjelengedéskép 131 frt 25 kr., tápijakban pedig 350 frt 10 kr. s így a könyvekben és a már előbb a testgyakorlati vizsgálat alkalmával kiosztott jutalmakon kívül 1964 frt 6 krnyi tekintélyes összeg fordítottatott kinttintésekre és jótéteményekre. — Az ifjúság eltávó-zása után a jelen volt nagy számú pártfogóság az év bezáró rendes közgyűlés megtartása végett a teremben maradt. A főiskola kormányzatára vonatkozó nagyszámú végzések sorából e város és megye t. közönségére, de a távolabb vidékre nézve is kiváló érdeklődéssel bírunk az 5-ik végzést, melyvel a pártfogóság kimondotta, hogy az *allamiakhoz hasonlóul négy évfolyamra szervezett jogakademia 1878. sept. havában újra megnyitassék*. A megnyitás módja s részletei fölötti határozás s általában a közgyűlés elvi határozatának gyakorlati végrehajtása az u. n. állandó választmányra bízottat, melynek intézkedéseiről a t. közönség s az érdeklettek annak idején értesítetni fognak.

Könyvrodományok a soóvári tüzkárosultak részére. Azon adományokon kívül, melyekről a mult számban megemlékeztünk, értesüléseink szerint újabb adakozások is történtek, ugyanis Bujanovics Sándor országgyűlési képviselő ur 300 frtot s grf. Dessewffy-Sennyey Anna ő méltósága 150 frtnyi összeget adományozott a tűz által károsultak felsegélyezésére.

A lipőcei fürdőben mult szombaton rendezett multság fényesen sikerült.

Az eperjesi vendégek Szinyéről mintegy esti 7 órakor érkeztek a fürdőbe hol a környékből ez alkalomra összegyűlt díszes és nagyszámú társaság által zeneszóval fogadtattak.

Kilenc órakor a tánc vette kezdetét, mely oly kedélyes és animirozott volt, hogy kivilágos

midőn ott találták Petőfit, ki kényelmesen ült egy karos székben, a házi urat várván.

Még az nap este meglátogatták Kerényit, illetőleg Petőfit, Tompa Mihály, (ki ez időben Eperjesen nevelősködött), Lukács Pál, Ördög Dániel, Nagy László (ki jelenleg kir. törv. bíró Kasán) és mások, kik bemutattak a boldog és szerencsés háziur által Petőfi Sándornak. Sokáig voltak együtt e nemes lelkek, költők és hazafiak, vig társaságban töltvén az éjt! — Négy nap mulva Eperjesre jött Szemere Miklós is, és így még egy taggal szaporodott a szellemus társaság, mely több kellemes és boldog napot töltött Eperjesen Kerényi házában. — Ugyanezen vig napokban 1845-iki május havában történt meg Petőfi, Tompa és Kerényi között azon költői verseny, melynek tárgya egy erdei lak megéneklése volt, s mely verseny alkalmával Irányi István mint kritikus szerepelt.

Petőfi több ismeretes versét költé Kerényi lakában, így pl. „Ki a szabadba“ és „Mi kék az ég“ címűeket. — Azonban nem sokára bucsut vett a halhatatlan költő Petőfi Sándor barátjától és Kerényi Frigyes társaságában, Szepesmegyének vette útját, és egészen Kézmárcig utaztak, hol meglátogatták Hunfalvy Pált, kinek e fölötti öröme határtalan volt.

Kerényi nemsokára, miután barátjaitól nehezen elvált, visszatért Eperjesre, hová pár nappal később érkezett Pákh Albert, ki azt reménylette, hogy még itt találja Petőfit, és hogy megfogja lehetni e kedélyes költői társaságot ideiglenes csendéletében.

Kerényi Frigyes tehát a legkedveltebb és igen szeretetreméltó ember, kinél a nemzet legnagyobb dalmokai örömet mulattak, és kiknek ő méltó barátjuk volt. — Csak nagy nehezen váltak meg ezen nemes keblű férfiutól, ki mindjárt első találkozásakor megnyerte mindenki vonalmát. — Így Pulszky Ferenc, ki ez időben collegiumi főfelügyelő volt, és kinek házában hetenkint tudományos és humoros estélyek tartattak, meghitta ezekre Kerényit is és általában szívesen látta házában.

(Folytatása köv.)

TÁRCA.

Kerényi Frigyes életrajza.

Szerkesztették: Szentágh Felix és Ferenzy Elek.

(Folytatás.)

1842-iki évben Soma bátyjával Pestre utazott, hol is kitünő eredménnyel tette le az ügyvédi vizsgát; itt maradt aztán az 1842—43-iki télen keresztül (lakott az országuton a Heinrich féle házban) és az akkori szokás szerint patvaristává lett. — De ő e téren, ép úgy mint Vörösmarty, nem kívánt babérokat aratni és vajni keveset dolgozott Pesten, valamint Eperjesen is (hová 1843 tavaszán tért vissza) az akkori leghíresebb eperjesi ügyvédnél Tomka Istvánnál, úgy hogy nemsokára egészen felhagyott a joggal és diplomájának hasznát nem vette, a menyiben egész életén keresztül pört sohasem vállalt fel.

Még az 1842-iki őszi szep. hóban szep. napon vig és kedélyes társasággal kirándult a Balaton vidékére, mely alkalomkor „Tihany fokán“ című költeményét írta egyebek közt.

Eperjesen felhagyván a joggal, egészen Muzsájának szentelte magát, azon kívül folyvást tanulmányozta a régiek iratait, főképen Horácot, ki úgy látszik kedvenc költője volt.

Midőn az 1843-iki országgyűlés a nemzet nagy reményei között Pozsonyban megnyitott, Kerényi Frigyes is, ki a nemzetnek útjásokra törekvő szellemét és pezsgő életét örökös figyelemmel kísérte, elment Pozsonyba, onnan pedig Fáy Berczy (ki jelenleg is él Szügyön, Nograd megyében, Balassa-Gyarmat mellett) barátjának társaságában beutazta Trencsén, Liptó és Árva megyék vadregényes vidékeit; meglátogatta ösmerőseit, kik a legszívesebben fogadták, ughyha igen nehezen esett lelkének ezen, még a későbbi időben is oly kedves helyektől, hol annyi szíveséget és nyájaságot tapasztalt: elválni. Ezen utazására vonatkozik ama sikerült verse is „Emlékezés“:

„Vági völgyön, a gyönyör vidéken
Régi fák közt, házat ismerem —
Menj körül a kunyhó emberéhez!
Egy se nézi, hogy ne áldja meg —
Mily örömmel gyakran látogatja
Távolból a dalmok gondolatja stb.“

1844 végén, 1845-ben és 1846 elején Kerényi Frigyes Eperjesen töltötte életének talán legszebb részét. Igaz ugyan hogy életének mind eddig gyakorlati irányt még nem adott, de azért ne vádoljuk őt, hiszen költő volt, ennek pedig gondtalan életet kell élnie.

Költeményeinek első kiadása 1844-ben Pesten jelent meg. Vidor Emil költeményei országszerte ismeretessé tették szerzőjük költői híret és nevét s megnyerék számára a fiatal Tompa Mihály és Petőfi Sándor barátságos indulatát, kik vele nemsokára a legbensőbb és legmelegebb baráti viszonyba léptek. — Kedélyes, boldog világot élt Eperjesen, áldozván az irodalom oltárán, de aeshetikai tanulmányait is szorgalmasan folytatta. — Még sok család emlékszik e kedélyes városban azon viruló arczu, szép termetű fiatal emberre, ki bárhol megjelent légyen, mindenütt a társaság vidító lelke, és éltető szelleme volt.

Akkor virágozott ki szerelmének rózsafája, akkor élvezte a költő a leggyöngédebb szerelmi viszony édenét!

Ez időből eredt sok szerelmi verse is, mely a költő kedélyében honoló, és miként hitte, örökévaló boldogságának kifejezést ad a leggyöngédebben. — Lehetetlen fel nem említenünk e helyen Petőfi Sándor következő szavait: „Szerencsés egy fickó az a Kerényi, kényekedve szerint élheti világát és könnyen füttyülhet pamlagán heverészeve, ha bizonyos urak rákiáltják az anathémát, hogy ő nem költő.“

Legjobb barátja volt ezen időben Eperjesen Irányi István, ki vele egy tálból szedte az ételt. — Midőn Petőfi Sándor Kerényi meghívása folytán, azonban előre való bejelentés nélkül Eperjesre, még pedig Kerényi akkori lakára érkezett, Kerényi Irányi Istvánnal együtt épen egyik barátjánál, Goldbecher Antalnál mulatott. — Elhivatván innen, képzhetni mily nagy volt örömük meglepetésök,

kivirrad
Erre a
mely u
ben, eg
mielőbb
Sz
hoz, me
fürdőt
tették.
G
dedneve
lyama
(Novák
szombat
lyel fo
gyermel
tisztelet
Is
29-én a
lövessel
A
növendé
mával e
mit ő a
életől
minden
letébe
Viktoriz
H
föld tu
esetet
T
vaira!
A
könyvtá
megalay
ismét s
pedig
Berzev
teten,
Lajos u
ur 68 r
D
pesti se
nek 19
ban ha
érdekes
zöljük.
A
igénybe
járorvos
gyógyke
sen 873
része v
tegeit le
Balogh
Jármay
váts Józ
Mezey
zsef, S
László,
gató főc
intézete
gában f
hörge-
már ed
be, s n
mert az
nem ki
használ
G
Giflári
ben an
nyit l
zeugung
nyit f
befriedi
als die
nung h
G
jache de
dels
Anficht
jelbt i
mitzth
die Ehe
del ge
fladen
das Ag
jein mi
diejelbe
der G
welche
Ferner
schliffe
unten
verjehen
G
jchwäng
luftige,
anfamm
G
neben
zu tra
G
fo start
den au

kivirradtig s még azontúl is szakadatlanul folyt, Erre aztán összesített villás reggeli következett, mely után a társaság kölcsönös bucsuzások közben, egy szép mulatság emlékével gazdagodva s a mielőbbi ismétlést óhajtvá hazatért.

Szóval ezen mulatság méltán sorakozott azokhoz, melyek a kellemes és szép fekvésű lipóczi fürdőt a mult években keresetté és látogatottá tették.

Gyermekkereti zárünnepély. Az eperjesi kisdnevelő egyesületi játszó-iskola második év folyama a gyermekkereti ez idő szerinti helyiségeiben (Novák-féle kert, az árokutcán) folyó hó 13-án szombaton délután 4 órakor tartandó zárünnepélylyel fog befejeztetni, melyre a t. c. szülék és gyermekbarátok az egyesületi választmány nevében tisztelettel meghívataknak.

Ismét egy öngyilkosság. Kassán mult hó 29-én az alig 19 éves Usz Sándor egy revolverlövélssel véget vetett reményteljes életének.

A szerencsétlen ifju az iglói gymnasiumnak növendéke volt s ott az érettségi vizsgálat alkalmával egy tantárgyból elégtelen tanjegyet nyert mit ő annyira szívére vett, hogy elhatározta az élettől megválni. E szándékkal utazott Kassára minden podgyász nélkül; egyenesen Quirsfeld üzletébe ment, hol revolvert vásárolt, melylyel a Viktoria-hegy alján szívet lötte keresztül.

Hulláját csak másnap hajnalban a szántó föld tulajdonosa, Pajtás István találta föl, ki ez esetet a kapitányi hivatalnál azonnal bejelentette. Temetése Kassán ment végbe. Béke hamvaira!

Adakozások az eperjesi „Széchenyi-kör“ könyvtára javára. A „Széchenyi-kör“ könyvtárának megalapítására f. é. junius havának 15-től 25-ig ismét számos nagybecsű adományok folytak be, és pedig adományoztak: Berzeviczy Tivadar és dr. Berzeviczy Albert urak összesen 43 művet 50 kötetben, Kolbay János ur újban 45 művet, Reich Lajos ur 1 művet 6 kötetben s Rosenberg Mór ur 68 művet 84 kötetben.

Dr. Batizfalvi Sámuel egyetemi tanár, budapesti sebész és orthopaediai magángyógyintézetének 19. évi működéséről szóló jelentése e napokban hagyta el a sajtót. E minden tekintetben érdekes kimutatásból a következő részleteket közöljük.

A lefolyt évben összesen 614 beteg vette igénybe az intézet gyógysegélyét. Ezek közül 551 járóbetegül, 63 pedig az intézet helyiségeiben gyógykezelést. Fennállása óta az intézet összesen 8732 beteget gyógykezelt, kiknek legnagyobb része vagyontalan járó beteg volt. Az intézet betegeit legjobb sikerrel gyógyították: Antal Géza, Balogh Tihamér, Gebhardt Lajos, Hirschler Ign., Jarmay László, Kéri István, Koványi Frigyes, Kovács József, Kovács S. Endre, Kriszhaber Simon, Mezey Adolf, Póór Imre, Beki Ákos, Reinitz József, Siklósy Gyula, Schwimmer Ernő, Verebely László, Weisz József tudorok, tanárok és az igazgató főorvos. — Különös előnyére válik Batizfalvi intézetének azon körülmény, hogy tőzsomszédságában fekszik az ártézi kutnak, melynek vize idült hörge- és gyomorhurutnál és alhasi pangásoknál már eddig is jótékony gyógyhatásának bizonyult be, s mely most az intézet parkjában is élvezhető, mert az igazgató sem költséget sem fáradságot nem kimélt, hogy betegeinek úgy ivó- mint fürdőhasználatra a víz rendelkezésére bocsátassék.

Über den Ranker Sprudel.

Geschäpfter Herr Redakteur! Wenn auch die Erklärung einer seltenen Erscheinung den Reiz derselben an sich nicht erhöhen kann, so glaube ich trotzdem nicht Überflüssiges zu beginnen, wenn ich eine Überzeugung ausspreche, welche — wenn auch die Sache nicht für jeden interessanter macht — so doch einzelne befriedigt. Ich meine das umsoher thun zu müssen, als die Erklärung erst recht die Seltenheit der Erscheinung hervorhebt.

Seit längerer Zeit mit der Erforschung der Ursache der Eruption des Ranker intermittirenden Sprudels gedanklich beschäftigt, hat sich bei mir eine Ansicht gebildet, welche ich — nachdem der Brunnen selbst in Augenschein genommen — unseren Kreisen mitzutheilen nicht zögere. Erlauben Sie mir daß ich die Theorie syntentisch entwickle. Jeder der den Sprudel gesehen, und sein Augenmerk auf die Schaumfladen desselben richtet, muß allsogleich zugestehen, daß das Agens eine bestimmte eben freierwende Gasart sein müsse. Nicht viel Vorkentniß gehört dazu um dieselbe als Kohlenäure zu erkennen. Zur Erklärung der Erscheinung aber ist nöthig, daß man eine Höhle, welche eben die Masse des Wassers birgt, annehme. — Ferner ist nöthig, daß derselben bei genügendem Abschluß Gas und Wasser zuströmen, und das die Höhle unten mit einer vom Bohrloche getroffenen Mündung versehen sei.

Nun ist das mit Kohlenäure zum Theil geschwängerte Wasser schwerer als das des Gases verlustige, daher muß sich dieses im Bohrloche selbst ansammeln.

Die in der Höhle angesammelte Gasart hat neben der Luft auch die Wasseräule des Bohrloches zu tragen.

Wäre die Spannung des comprimierten Gases so stark, daß der Brunnen zu fließen begönne, so würden auch die unter den Kohlenäure weichere Schichten

ins Bohrloch gelangen, dabeist aber ihres Gases verlustig werden, in Folge dessen die entstehenden Blasen einerseits das spezifische Gewicht der Säule verringern, außerdem aber noch heftiger nach außen drängen würden. Dies würde die Erschöpfung des Brunnens nach sich ziehen. Indem aber allmählig neues Gas einströmt, werden die unteren Schichten mit neuem Gase behaftet, sie werden schwerer und es wächst der Widerstand der Wasseräule; gleichzeitig wird auch das Gas-Volum in der Höhle absorbiert. — Reine Kohlenäure jedoch könnte bei dem vorhandenen Wasserdrucke kaum diese Kraft im Wasser selbst aufspeichern. Ein anderes Gas aber ist mit allen der reinen Kohlenäure noch mangelnden Graden der Zusammendrückbarkeit, Erhöhung des spec. Gewichtes der Lösung, ferner der Lösbarkeit, reichlich versorgt. Dasselbe hat aber noch eine wesentliche neue Eigenschaft nämlich daß es nur unter erhöhtem Drucke bestehen kann bei gewöhnlichem aber rasch in seine Elemente: Kohlenäure und Schwefelwasserstoffgas zerfällt. — Das ist das vom Prof. Lhan in Pest dargestellte Kohlenäure-Schwefelwasserstoffgas. — Die Gegenwart beider Elemente verräth sich jedem Beobachter leicht.

J. K.

Die Abänderung des Gewerbegesetzes angeordnet.

In der Dienstagssitzung hat das Abgeordnetenhaus kurz vor Schluß seiner Wirksamkeit noch einen Beschluß gefaßt, der in den Kreisen des vaterländischen Gewerbebestandes mit Befriedigung aufgenommen werden wird. Bekanntlich steht die Frage der Revision des Gewerbegesetzes schon seit Jahren auf der Tagesordnung der öffentlichen Diskussion, doch hat sich die Regierung noch unter Baron Simony's Handelsministeriamt den dießbezüglich geäußerten Wünschen gegenüber sehr ablehnend verhalten. Neuestens hat nun der ungarische Landesindustrieverein in einer Petition an den Reichstag die Angelegenheit urgirt, doch wäre sie wirkungslos mit der stereotypen Formel, daß sie dem Minister für Ackerbau, Gewerbe und Handel überwiesen wird, abgethan worden, wenn nicht der in Gewerbe-Angelegenheiten von allen Parteien respektirte Abgeordnete Edmund Steinacker in lebhaften Farben die Nothwendigkeit und große Tragweite einer Ordnung unseres Gewerbewesens hervorgehoben, die Passivität der Regierung gerügt und die Majorität eindringlich erjucht hätte, in einer Angelegenheit von so allgemeinem Interesse keine Parteifrage zu machen. Um dem Ministerium formell die moralische Verpflichtung aufzuerlegen, einen entscheidenden Schritt, betreffs der novellirischen Verbesserung des Gewerbegesetzes zu thun, reichte Steinacker einen von den Abgeordneten Schwarz, Mudrony, Graf Nemes, Baron Raas, Aladar und Anton Molnar, Adolf Fay, Josef Madarás, Horankly, Gebbel, Paul Szontag, Sponer, Chorus mitunterfertigten Beschlusantrag ein, in welchem das Ministerium angewiesen wird, auf Grund der Meinungsäußerung einer in Váide einzuberufenden Enquete noch im Laufe der nächsten Sitzungsperiode eine Vorlage betreffs Revision des Gewerbegesetzes einzubringen. Kerkápoly unterstützte den Antrag mit dem Hinweis, daß die Schöpfer des Gewerbegesetzes selbst die Unvollkommenheit desselben einsehen, und daß auch in Deutschland die Abänderung der dortigen Gewerbeordnung auf der Tagesordnung stehe. Angesichts der günstigen Stimmung, welche sich für den Antrag zeigte, war es natürlich, daß der die Regierung in Abwesenheit des Ressortministers vertretende Kommunikationsminister Váchy, unter Entschuldigung der bisherigen Unthätigkeit der Regierung in dieser Frage und wegen Einwendungen gegen die Motive und gegen die Stylisirung des Beschlusantrages sich ebenfalls für Annahme desselben erklärte. Nachdem noch der Abgeordnete Baross von der Regierungspartei, seine Zustimmung zum Beschlusantrage ausgesprochen, und sein Bedauern, denselben nicht auch unterzeichnet zu haben ausgedrückt, auch dem inzwischen erschienenen Ressortminister Trefort über die gesetzliche Basis seiner Verfügung, betreffs Ueberweisung der Funktionen der Gewerbebehörde III. Instanz an die Verwaltungsschüsse interpellirt hatte, wurde der Steinacker'sche Beschlusantrag einstimmig angenommen.

Gewiß wird sich das Ministerium, wie Kerkápoly bemerkte, durch denselben gebunden erachten, obwohl nur der neue Reichstag in der Lage sein wird, über die Einlösung des im Namen der Regierung gegebenen Versprechens zu wachen, eventuell zu urgiren.

„V. L.“

Tagesneuigkeiten.

Anerkennungsschreiben. Der Komitatsvorstand, Herr Vicegespan von Váchy hat an den Oberkommandanten unserer freiwilligen Feuerwehr ein Schreiben gerichtet, worin er anlässlich der letzten Soosvárer Feuersbrunst für die bei dieser Gelegenheit geleisteten Dienste seine Anerkennung ausdrückt und den Oberkommandanten erjucht, dieselbe der gesammten Sperieser Feuerwehr kundzugeben.

Anerkennungen von kompetentem Orte ausgesprochen, sind jedenfalls geeignet um die, für die edle Sache Befesteten zum Ausharren und zu erneuerter Thatkraft anzusporren und wir zweifeln nicht daran, daß dieselbe ihre Wirkung nicht verfehlen wird.

Aussug und Tanzunterhaltung. Heute Nachmittags findet am Billeczberge eine geschlossene Sommerunterhaltung der hiesigen Kaufmannsjugend statt.

Refrolog. Am 28. v. M. verschied Frau Georgine Sarkas, geb. Glock im 33. Lebensjahre, nach kurzem Leiden.

Dem Sarge folgten zahlreiche Trauernde. Friede ihrer Asche!

Communales. Nächsten Montag findet eine Sitzung der städtischen Repräsentanz statt, bei welcher Gelegenheit die leßthin an der Tagesordnung gestandenen, aber wegen der fortgeschrittenen Zeit unerledigt gebliebenen Gegenstände, ferner einige Gesuche und mehrere Beschlüsse des Komitatsausschusses zur Verhandlung gelangen werden.

Kindergarten. Der zweite Jahrgang der vom hiesigen Kindergarten-Verein ins Leben gerufenen Spielschule, findet am 13. d. M., Samstag Nachmittags 4 Uhr, mit einem im Schulgarten (Novaf'scher Grund Grabengasse) abzuhaltenden öffentlichen Kinderfeste seinen Abschluß, wozu alle Eltern und Angehörigen der Böglinge freundlichst eingeladen werden.

Im Kapelle'schen Töchterinstitute fand die Schlußprüfung unter dem Vorsize des Herren Schulinspektors im Beisein der Eltern und Angehörigen der Böglinge Donnerstag statt.

Das Resultat der Prüfung war sowohl in Hinsicht der Antworten, als auch der präsentirten Arbeiten ein ganz befriedigendes.

Wer soll leben — und wer daneben! In den Schaufenstern unserer Mode- und Schnittwaarenhandlungen sind bereits seit Tagen helle Fahnenstoffe aufgestellt, welche Einem ordentlich Lust zum Kortesiren machen.

Welche Farbe zum Siege führen wird, läßt sich jetzt freilich noch nicht bestimmen, an manchen Orten wahrscheinlich die theuerste.

Anruf und Bitte! Jedermann ist es bekannt, von welch fürchterlichem Unglück die Bewohner unserer Nachbargemeinde, Deutsch-Soosvár am 25. Juni heimgejucht worden sind.

Das unerbitterliche Element hat die Wohnstätte des Fleisches in Schutt und Asche verwandelt.

Die Früchte schwerer Arbeit sind in Rauch und Flammen aufgegangen und so Manche die sich im Laufe langer Jahre mühevoll ein trauliches Heim geschaffen, irren heute obdachlos umher.

Unser Blick begegnet allenthalben Ruinen und rußigen Trümmern, welche traurig aber heredit von dem großen Glende sprechen, welches das Schicksal auf die Bewohner unserer Nachbargemeinde heraufbeschworen hat.

Der Schaden beträgt 90.000 fl.

Einwohner von Speries! Angesichts solchen Unglückes ist es unsere Pflicht das Glend nach Thunlichkeit zu lindern.

Wäge Jeder von uns nach Kräften beisteuern zu dem wohlthätigen Zwecke!

Milde Spenden und Beiträge werden behufs Weiterbeförderung von der städtischen Kassa mit Dank entgegengenommen.

Kaminfeuer. Gestern gegen Mittag entzündete sich in dem auf der Hauptgasse befindlichen Csatary'schen Hause ein Kamin. Die sofort am Platze erschienenen Feuerwehrmänner erstickten den Brand im Keime und es ist ein wahres Glück daß dem so war, sonst wäre bei dem ungeheuren Sturme ein großer Theil der Stadt und wahrscheinlich auch die in der Nähe des fraglichen Hauses befindlichen Kirchen einer großen Gefahr ausgesetzt gewesen.

Theater. Die Dorn'sche Theatergesellschaft ist aus Kaschau hier eingetroffen, um vor ihrer Wegreise nach Siebenbürgen im hiesigen Theater vier Vorstellungen zu veranstalten.

Kleine politische Rundschau.

Berlin, 3. Juli. Die „Kreuz-Zeitung“ meldet: Die bosnische Frage ist diplomatisch erledigt, Oesterreich-Ungarn ist formell beauftragt, Bosnien und die Herzegovina unter vorläufige Dbbut zu nehmen. Die Wahl des Zeitpunktes für den Einmarsch ist ganz dem Ermessen Oesterreich-Ungarns überlassen. Graf Andrassy hat sich hierüber noch nicht geäußert. Wahrscheinlich wird der Einmarsch unmittelbar auf den Kongreßschluß folgen.

Berlin, 3. Juli. Meldung der „Presse:“ Die türkischen Delegirten haben ihre Instruktionen aus Konstantinopel betreffs der Okkupation Bosniens bereits erhalten. Die Pforte will die Dauer der Okkupation nur für zwei Jahre zugestehen und außerdem will sie die Ausdehnung der Okkupation und die Zahl der österreichisch-ungarischen Truppen festsetzen. Ueber eine Restitution der Kosten und die Einrichtung der Verwaltung enthalten die Instruktionen nichts.

Paris, 3. Juli. Der „Temps“, die Arbeiten des Kongresses erwägend, konstatiert mit Befriedigung, daß der Kongreß den Frieden sichergestellt hat, bemerkt jedoch, daß der Friede im Südosten Europas eine ganz neue, sehr ernste, für die Zukunft folgenreiche Sachlage zurücklassen werde. Der Berliner Kongreß sei ein Triumph der russischen Politik gewesen, welche im Einverständnis mit Deutschland handelte. Der Vertrag vom Jahre 1878 sei ein für die Dienste vom Jahre 1870 gezahlter Preis; er bedeute eine noch vollständigere Verdrängung Englands als vordem. Das Werk des Kongresses sei die Theilung der Türkei. — „Temps“ gelangt zu dem Schluß, daß Konstantinopel als preisgegeben zu betrachten sei, wenn England nicht im Kongresse erkläre, daß es dessen Vertheilung auf eigene Rechnung zu übernehmen gelonnen sei.

